

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

ЗАПОВЕД

№ РД 09 – 956/02.06.2009 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

УТВЪРЖДАВАМ

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация за професия **344010 Оперативен счетоводител**, специалност **3440101 Оперативно счетоводство** от професионално направление код **344 Счетоводство и данъци** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение (посл. изм. Заповед РД 09-1891/30.11.2007 г.) и за професия **344010 Счетоводител**, специалност **3440101 Счетоводна отчетност** от професионално направление код **344 Счетоводство и данъци** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение (посл. изм. Заповед РД 09-1690/29.09.2006 г.).

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	344	Счетоводство и данъци
Професия	344010	Оперативен счетоводител (Счетоводител)
Специалност	3440101	Оперативно счетоводство (Счетоводна отчетност)

Утвърдена със Заповед № РД 09 – 956/02.06.2009 г.

София, 2009 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността за придобиване **трета степен** на професионална квалификация по професията **344010 Оперативен счетоводител (Счетоводител)**, специалност **3440101 Оперативно счетоводство (Счетоводна отчетност)**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да се определят единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, които се изискват за придобиване на **трета степен** по изучаваната професия и специалност.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и в съответствие с Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация (Наредба № 25 от 11.11.2003 г. за придобиване на квалификация по професия **Счетоводител**).

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

- 1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:**
 - а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание..
 - б. Критерии за оценяване.

- 2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:**
 - а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
 - б. Критерии за оценяване.

- 3. Система за оценяване.**

- 4. Препоръчителна литература.**

- 5. Приложения:**
 - а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
 - б. Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание.

<p><i>Изпитна тема 1. Собствен капитал.</i></p> <p>План-тезис: Характеристика на собствения капитал – основен капитал, резерви, финансов резултат. Особенности на собствения капитал в банките, бюджетните, застрахователните и осигурителните предприятия. Отчитане на собствения капитал – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.</p> <p>Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на собствения капитал.</p> <p>Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.</p>

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на собствения капитал на предприятието.	10
✓ Познава особеностите на собствения капитал в банките, бюджетните, застрахователните и осигурителните предприятия.	5
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани със собствения капитал.	10
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

<p><i>Изпитна тема 2. Привлечен капитал.</i></p> <p>План-тезис: Характеристика на привлечения капитал – дългосрочни, краткосрочни заеми, търговски кредит, лизинг, облигационен заем. Отчитане на привлечения капитал – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.</p> <p>Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на привлечения капитал.</p> <p>Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.</p>

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на привлечения капитал на предприятието.	10
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с привлечения капитал.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

<p><i>Изпитна тема 3. Нетекущи активи. Дълготрайни материални активи – придобиване и ремонт.</i></p> <p>План-тезис: Характеристика на дълготрайните материални активи, видове, оценка, признаване съгласно счетоводен стандарт. Отчитане на придобиването и ремонта на дълготрайните материални активи – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.</p> <p>Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на придобиването и ремонта на дълготрайните материални активи.</p> <p>Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.</p>

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността, класификацията, признаването и оценките на дълготрайните материални активи.	10
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с отчитане на придобиването и ремонта на дълготрайните материални активи.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 4. Дълготрайни материални активи – амортизация и намаление.

План-тезис: Същност на амортизацията на дълготрайните материални активи. **Методи за амортизация. Счетоводни стандарти за амортизация и преоценка. Отчитане на амортизацията, преоценката и намалението на дълготрайните материални активи – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.**

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 1 счетоводна сметка върху отчитане на амортизацията и намалението на дълготрайните материални активи; съставяне на амортизационен план по избран метод.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на амортизацията на предприятието, алгоритъма и изискванията за съставяне на амортизационен план – счетоводен и данъчен, чрез прилагане на методи по счетоводен стандарт.	10
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с амортизацията и намалението на дълготрайните материални активи.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 5. Дълготрайни нематериални активи – придобиване, амортизация и намаление.

План-тезис: Характеристика на дълготрайните нематериални активи, видове, оценка, признаване. **Счетоводен стандарт. Отчитане на придобиването, амортизацията и намалението на дълготрайните нематериални активи – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.**

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на дълготрайните нематериални активи.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на дълготрайните нематериални активи на предприятието - видове, признаване, оценка, придобиване, амортизация и намаление.	10
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с придобиването, амортизацията и намалението на дълготрайните нематериални активи на предприятието.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

<p><i>Изпитна тема 6. Дългосрочни финансови активи – придобиване, преоценка, трансформация и намаление.</i></p> <p>План-тезис: Характеристика на дълготрайните финансови активи, видове, оценка, признаване. Предоставяне на дългосрочни заеми от банките. Счетоводни стандарти за правилата при отчитане на дългосрочните финансови активи – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.</p> <p>Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на дългосрочните финансови активи.</p> <p>Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.</p>
--

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността, видовете, признаването и оценката на дългосрочните финансови активи на предприятието.	5
✓ Познава и характеризира предоставянето на дългосрочни заеми от банките.	5
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с отчитане на дългосрочните финансови активи.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема: 7. Стоково–материални запаси – увеличения и намаления.

План-тезис: Характеристика на стоково–материалните запаси, видове, признаване, оценка. Счетоводен стандарт. Методи за намаление на стоково–материалните запаси. Отчитане на увеличенията и намаленията на стоково–материалните запаси – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на стоково–материалните запаси.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на стоково – материалните запаси на предприятието – видове, признаване, оценка.	5
✓ Умее да използва методите за отписване на стоково – материалните запаси по правилата на счетоводен стандарт.	5
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с отчитане на стоково-материалните запаси.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 8. Разчети с доставчици, клиенти, подотчетни лица, рекламации, липси, начети, съдебни спорове, дебитори и кредитори в предприятието.

План-тезис: Характеристика на разчетите. Възникване и закриване на разчети с доставчици и клиенти от страната и чужбина. Разчети с подотчетни лица в левове и валута. Възникване и закриване на разчети по рекламации, липси, начети и съдебни спорове. Възникване и закриване на разчети с дебитори и кредитори, разчети по лихви и застраховки в предприятието. Отчитане на разчетите – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на разчетите.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на разчетите на предприятието.	10
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с разчетите на предприятието.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 9. Разчети с персонала и съдружниците, данъчно облагане на доходите, разчети с ДОО, здравното осигуряване и други, свързани с персонала и съдружниците.

План-тезис: Характеристика на разчетите с персонала и съдружниците, ДОО, здравно осигуряване и други, свързани с доходите им. Нормативна уредба. Отчитане на разчетите – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на разчетите.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан, калкулатор, таблици за % на осигурителни вноски за сметка на осигурители и осигурени и други нормативни документи, които са свързани с доходите на персонала и съдружниците.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава нормативната уредба и характеризира разчетите с персонала, съдружниците, ДОО, здравното осигуряване и бюджета при облагане на доходите на физическите лица в предприятието.	10
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с разчетите, свързани с доходите на персонала и съдружниците.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 10. Данъчно облагане – ЗДДС, ЗКПО, ЗМДТ, Закон за акцизите.

План-тезис: Характеристика на нормативните документи за данъчно облагане. Отчитане на разчетите по ЗДДС, ЗКПО, ЗМДТ и Закона за акцизите – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на разчетите.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира нормативната уредба на ЗДДС, ЗКПО, ЗМДТ, и Закон за акцизите.	10
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с данъчното облагане в предприятието.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 11. Краткотрайни (текущи) финансови средства – парични средства и финансови активи в предприятието и банките.

План-тезис: Характеристика на краткотрайните финансови средства в предприятието и в банките. Парични средства в левове и валута. Финансови активи – ценни книжа, скъпоценни камъни и благородни метали. Отчитане на краткотрайните финансови средства – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на краткотрайни финансови средства.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на краткотрайните финансови активи на предприятието.	10
✓ Познава и прилага правилата по счетоводен стандарт за отчитане на ефекта от промяна на валутните курсове върху паричните средства във валута в предприятието и в банките.	5
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с отчитане на краткотрайните финансови средства на предприятието.	10
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

<p><i>Изпитна тема 12. Разходи по икономически елементи в предприятието, банките и бюджетните организации. Калкулация. Разходи за бъдещи периоди.</i></p> <p>План-тезис: Характеристика и видове разходи по икономически елементи в предприятието, банките и бюджетните организации. Калкулация – метод на счетоводната отчетност. Разграничаване на разходите за текущ и за бъдещи периоди. Отчитане на разходите по икономически елементи – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.</p> <p>Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 25 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 1 счетоводна сметка върху отчитане на разходите по икономически елементи, калкулация и разходите за бъдещи периоди.</p> <p>Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.</p>	
--	--

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира разходите по икономически елементи и разходите за бъдещи периоди в предприятието, банките и бюджетните предприятия.	5
✓ Познава и използва правилата за изчисляване на себестойност чрез калкулация на разходите.	5
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с отчитане на разходите по икономически елементи, разходите за бъдещи периоди и калкулация.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 13. Разходи за дейността, финансови и извънредни разходи в предприятието, банките и бюджетните организации.

План-тезис: Характеристика на разходите за дейността, финансовите и извънредните разходи в предприятието, банките и бюджетните организации. Видове разходи. Отчитане на разходите за дейността, финансовите и извънредните разходи – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на разходите.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на разходите за дейността, финансовите и извънредните разходи на предприятието.	5
✓ Познава и характеризира особеностите на разходите за дейността, финансовите и извънредните разходи на банките и бюджетните организации.	5
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с разходите за дейността, финансовите и извънредните разходи.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 14. Приходи от дейността, финансови и извънредни приходи в предприятието, банките и бюджетните организации.

План-тезис: Характеристика на приходите от дейността, финансовите и извънредните приходи в предприятието, банките и бюджетните организации. Видове приходи. Отчитане на приходите от дейността, финансовите и извънредните приходи – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на приходите.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на приходите от дейността, финансовите и извънредните приходи на предприятието.	5
✓ Познава и характеризира същността на приходите от дейността, финансовите и извънредните приходи на банките и бюджетните организации.	5
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с приходите.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

<p><i>Изпитна тема 15. Годишен финансов отчет.</i></p> <p>План-тезис: Същност и етапи на годишното счетоводно приключване. Счетоводен стандарт за представяне на годишни финансови отчети. Съдържание и общи изисквания към годишния финансов отчет – отчетни форми.</p> <p>Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки, свързани с годишно счетоводно приключване.</p> <p>Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.</p>

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността и етапите на годишното приключване на предприятието.	10
✓ Познава документите, отчетните форми и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с годишното приключване.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 16. Привлечен капитал в банките.

План-тезис: Характеристика на привлечения капитал в банките по разплащателни, текущи и специални сметки в левове и валута. Отчитане на привлечения капитал в банките – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на привлечен капитал в банките.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на привлечения капитал в банките.	10
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с привлечения капитал в банките.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 17. Безналични разплащания в страната и чужбина.

План-тезис: Организация на разплащателния процес в страната. Отчитане на разплащанията в страната и в чужбина чрез директен трансфер, акредитивна форма, незабавно инкасо и чекове - документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на безналичните разплащания в страната и чужбина.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на разплащателния процес в страната и в чужбина с банките.	10
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с разплащанията в банките.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

Изпитна тема 18. Разходи и приходи в застрахователните и осигурителните организации.

План-тезис: Характеристика на разходите в застрахователните и осигурителните организации. Същност и обхват на приходите в застрахователните и осигурителните организации. Отчитане на разходите и приходите при пряко застраховане и при презастраховане – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача: счетоводен казус, който се решава с 20 прости счетоводни записвания и изисква откриване, завеждане и приключване на 2 счетоводни сметки върху отчитане на разходи и приходи в застрахователните и осигурителните организации.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
✓ Познава и характеризира същността на разходите и приходите на застрахователните и осигурителните организации.	10
✓ Познава документите и счетоводните сметки, които са основание и метод за счетоводни записвания.	5
✓ Използва вярно и точно счетоводните сметки за осчетоводяване на стопанските операции, свързани с разходите и приходите.	15
✓ Приложна задача - прости счетоводни записвания 20 x 1 т. - счетоводни сметки 2 x 5 т.	30
Общ брой точки	60

2. Критерии за оценяване

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира конкретният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.

Чрез държавния изпит по практика на професията и специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на трета степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика на професията и специалността се състои в разработване и защита на практическо задание индивидуално или от екип, в който са включени до трима ученика.

1.1. Практическото задание включва:

1. Увод.
2. Представяне на счетоводния казус.
 - Нормативна уредба
 - Документи
 - Организация на счетоводното отчитане

3. Заключение, изводи и тенденции.

Практическото задание да бъде предадено на комисията, назначена от директора на училището - 30 дни преди защитата. Провеждане на защита на практическото задание през месец юни.

2. Критерии за оценяване

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира конкретният брой присъдени точки.

№	<i>КРИТЕРИИ</i>	<i>ПОКАЗАТЕЛИ</i>	<i>Макси мален брой точки</i>
1.	Представяне на дипломната работа на хартиен носител.	<ul style="list-style-type: none">- спазени са изискванията за челна страница, съдържание, увод, изложение, приложение и заключение;- добър външен вид.	10
2.	Представяне на нормативна уредба, която определя правилата за отчитане на обектите в предприятията.	<ul style="list-style-type: none">- познава и умее да анализира нормативните документи, свързани с темата;- прилага изискванията на нормативната уредба в практиката;- представя финансовия и данъчния контрол, свързани с темата.	15
3.	Приложени образци на документи, използвани от счетоводната практика.	<ul style="list-style-type: none">- разработва специфични правила на счетоводна политика, свързани с отчетния процес по избраната тема;- познава изискванията и умее да попълва вярно и точно реквизитите на първичните счетоводни документи, свързани с избраната тема;- умее вярно и точно да съставя счетоводни записвания, в резултат на стопанските операции и първичните счетоводни документи по избраната тема.	10
4.	Организация и изпълнение на счетоводни дейности.	<ul style="list-style-type: none">- представя текущия отчетен процес, свързан с избрания обект на отчитане;- разработва оптимален документооборот;- представя правила за текущ и последващ контрол на счетоводните записвания;- обяснява автоматизацията на финансово–счетоводната информация при работа с програмен продукт;	15

		- анализира ефективността на счетоводния труд и възможността да бъде осигурявана пълна, вярна и в кратки срокове информация за потребностите на управлението и други ползватели.	
5.	Заклучение, изводи и тенденции на счетоводните дейности.	- оценява резултатите от извършените счетоводни дейности; - прави оптимален разчет на положителните и отрицателните страни на приложените правила на счетоводната политика; - обосновава изводите за приложението на нормативната уредба в практиката.	5
6.	Онагледяване на дипломната работа и умение за презентиране.	- използва технически средства за презентация на дипломната работа; - използва нагледни материали – табла, албуми; - демонстрира добра техника на презентиране; - говори ясно, разбираемо и не много високо.	5
7.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. <i>Този критерий няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита, създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i>	- правилно избира и използва по безопасен начин необходимите технически средства; - правилно организира работното си място с оглед осигуряване на ергономичност; - разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, и спазва предписания за своевременна реакция при работа с технически средства; - описва дейностите по поддръжка на работното място.	да / не

Посочва се максималния брой точки който се поставя при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя. Те са в съответствие с посочените в Държавното образователно изискване за придобиване квалификация по професията **Счетоводител**.

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Максималният брой точки за всяка изпитна тема или за всяко изпитно задание е 60. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии : 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Павлова, С., Примерни задания за държавни изпити по счетоводство. Мартилен, София, 2008.
2. Петров, Л., Основи на счетоводството. Мартилен. София, 2008.
3. Доц. д-р В. Божков и к-в, Счетоводство на предприятието. ГорексПрес, София, 2007.
4. Павлова, С., Шукерова, Счетоводни стандарти 1 и 2 ч. Мартилен, София, 2007.
5. Раев, Д., Сборници по счетоводство. Дряново, 2007.
6. Нормативни документи - Кодекс на труда, Кодекс за социално осигуряване, Закон за счетоводството, ЗДДС, ЗДОФЛ, ЗМДТ, Закон за акцизите и др.

VII. АВТОР

Светла Павлова – Национална финансово-стопанска гимназия, гр. София

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професията 344010 Оперативен счетоводител (Счетоводител)
специалността 3440101 Оперативно счетоводство (Счетоводна отчетност)**

Изпитен билет № 14

***Изпитна тема: Приходи от дейността, финансови и извънредни приходи в
предприятието, банките и бюджетните организации.***

(изписва се точно наименование на темата)

План-тезис: Характеристика на приходите от дейността, финансовите и извънредните приходи в предприятието, банките и бюджетните организации. Видове приходи. Отчитане на приходите от дейността, финансовите и извънредните приходи – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Приложна задача:

“Лотос” ООД е регистрирано предприятие по ЗДДС и някои от стопанските операции през отчетния месец са:

1. Издадена е фактура за наем на складове на стойност 32 000 лв. и ДДС. За текущия месец са начислени разходи за наетите складове, отчетени по сметка Разходи за спомагателна дейност 8200 лв. Отчетен е финансовият резултат. Наемателят е превел задължението по разплащателна сметка.

2. От магазина към предприятието са продадени в брой по дневен отчет на касов апарат с фискална памет стоки с продажна цена 14 892 лв. с включено в това число ДДС. Отчетната стойност на стоките е 9570 лв. Полагаемите се административни разходи за продадените стоки са 115 лв. и разходи по реализация 34 лв. Отчетен е финансовият резултат.

3. Начислена е лихва по предоставен краткосрочен заем 180 лв., сумата е получена по разплащателната сметка в левове, отчетен е финансовият резултат.

4. Получено е писмо от застрахователно дружество за обезщетение по повод наводнение на материали в размер на 310 лв. Отчетен е финансовият резултат.

5. Сумата на обезщетението за щета е постъпила по разплащателната сметка.

6. Продадени са 60 броя акции (краткосрочна инвестиция) по борсов курс 300 лв. и отчетна цена 180 лв. Сумата е постъпила по разплащателна сметка. Отчетен е финансовият резултат.

Иска се:

1. Да се осчетоводят стопанските операции.
2. Да се открият, заведат и приключат счетоводни сметки: Други приходи от дейността и приходи от лихви.

Описание на дидактическите материали: сметкоплан и калкулатор

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията 344010 Оперативен счетоводител (Счетоводител)

специалността 3440101 Оперативно счетоводство (Счетоводна отчетност)

И н д и в и д у а л н о п р а к т и ч е с к о з а д а н и е №

На ученика/обучавания
(трите имена на ученика/обучаваниучениците/обучаваните – при екип)

отклас/курс,
начална дата на изпита: начален час:
крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:.....

1. Да се състави: Счетоводна политика за съставяне и отчитане на счетоводен амортизационен план на дълготрайните активи в предприятието.
(вписва се темата на изпитното задание)

2. Указания (инструкции/ изисквания) за изпълнение на практическото задание:

а) Практическото задание трябва да отговаря на следните изисквания:

- да се изработи в обем не по-малък от 20 печатни страници;
- да включва всички теми от съдържанието;
- да съдържа анализ на нормативната база и приложението ѝ в стопанската практиката;
- да включва попълнени образци на счетоводни документи от стопанската практика;
- да съдържа декларация за авторство от обучаемия/обучаваните;
- да съдържа списък с използваната литература.

б) При представяне на специализиран счетоводен програмен продукт е необходимо да се приложи методиката на използването му, като се открият положителните и отрицателните страни на автоматизацията на финансово-счетоводната информация.

в) Практическото задание трябва да се предаде на комисията 30 дни преди определената дата за презентация и защита.

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН:
(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)